СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 97. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 28 квітня 1933.

VOL. XLI. No. 97. Jersey City, N. J., Friday, April 28, 1933. THREE CENTS.

ЗГОДА ВАЖНІША ВІД ГРОШЕЙ, КАЖЕ МЕК ДОНЕЛД.

НЮ ЙОРК. — „Пілґрімс" влаштували англійському премієрови, Мек Донелдови, в готелі Валдорф Асторія прощальну вечеру, підчас якої премієр виголосив бесіду, в котрій заявив, що розмови, які він мав з президентом Рузвелтом, були повні гармонії, а така гармонія є важніша від грошевого торгу.

Він взивав Британців і Американців до дальшої співпраці, щоби звернути спільними силами світ на шлях відродження. І заявив, що є вповні задоволений зі своєї візити.

ДЯКУЄ ҐАЗЕТЯРАМ.

ВАШИНҐТОН. — Мек Донелд попрощався теж з ґазетярами. Заявив їм, що як вступив на американську землю, то була чудова погода і таксама чудова погода є й тепер, коли приходиться йому покидати Америку. А коли хто радується такою погодою, то повинен йому хоч за те подякувати, що він приніс зі собою добру погоду. А далі щиро дякував журналістам за поміч, яку вони йому дали, коли передавали совісно й з увагою перебіг нарад.

КОНҐРЕС ПОПРЕ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Бувший французький премієр, Едвард Еріо, відвідав сенаторів і конґресменів та інших визначних політиків і прийшов до переконання, що конґрес попре Рузвелта у всіх його проєктах.

РУЗВЕЛТ ЗАЖАДАЄ ПОВНОВЛАСТЕЙ ЩОДО ДОВҐІВ І ТАРИФИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт буде на днях домагатися від конґресу повновластей у справі урегулювання воєнних довґів і цла.

ПЕВНІ, ЩО МІЖНАРОДНІ КОНФЕРЕНЦІЇ ВДАДУТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — В столиці панує переконання, що міжнародні конференції, а то економічна, яка відбудеться в Лондоні, й у справі розброєння, яка радитиме в Женеві, мають тепер добрі виґляди на успіх.

СРІБНА ВАЛЮТА.

ВАШИНҐТОН. — Сенат заявився 45 голосами проти 26 за введення срібної валюти. Не зафіксовано ще тільки валютового відношення срібла до золота. Допущення срібла являється дальшим кроком, який уводить інфляцію.

СЛІДСТВО ПРОТИ СУДДІ ЗА ЗВІЛЬНЕННЯ МУРИНА.

ВАШИНҐТОН. — Палата послів заявилася 209 голосами проти 150, щоби передати судейському комітетови справу переведення слідства над суддею Джеймсом Ловелем з Бостону, котрий відмовився видати стейтови Вірджінії Мурина Джорджа Крофорда, підозрілого в убивстві двох жінок.

Федеральний суддя, Джеймс Ловел, оправдував своє поступовання тим, що Мурини не є допущені в Вірджінії до лави присяжних суддів, та що там є упередження до Муринів і Мурин не може добитися справедливости.

Посол Смит виступив проти судді Ловела і заявив, що він нарушує своїм зарядженням конституцію. А другий посол, Люс з Масечусетс, звідки походить суддя Ловел, заявив, що Ловел уважається за одного з найчесніших, найсправедливіших і найповажніших громадян.

КІНЕЦЬ ІЗОЛЯЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Французький визначний журналіст, Жіль Заверуейн, твердить, що Злучені Держави вже скінчили з політикою ізоляції та беруться розвязувати світові проблеми разом з іншими державами.

ТОРГОВЦІ ПОПИРАЮТЬ ІНФЛЯЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Американські бизнесмени заявляються у своїй подавляючій більшости за інфляцію, але контрольовану.

ТОМАС БОЇТЬСЯ ІНФЛЯЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Соціялістичний провідник, Нормен Томас, є проти того, щоби давати президентови Рузвелтови завеликі повновласти. Він каже, що це не доведе до чогось доброго. Як і не принесе добра інфляція, якщо вона не буде сильно контрольована, на що нема надії. Томас є тої думки, що було би добре, якби інфляція стала на цінах з 1926 року і далі цього не йшла.

ЗА 30-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН.—Президент Американської Федерації Праці, Вілієм Ґрін, і Джерард Своп, президент „Дженерел Електрик Компані", заявилися перед „Гавз Лейбор Коміті" за введення 30-годинного тижня праці. Своп є теж за введення мінімальної заробітньої платні, а Ґрін є проти цього.

СТУДЕНТСЬКА ВИСТАВА УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК.

В днях 20.—27. березня ц. р. відбулася в салі „Музичної Громади" в Академічному Домі у Львові вистава українських вишивок. Зорганізував її студентський комітет при співучасти пань під проводом І. Левицької. Не велика скількістю, але багата своїм змістом і цінністю збірок — виставa є вислідом енерґійної праці студенток, зорганізованих в гуртку ім. Лесі Українки. Задана вистава вишивок — це вже четверта цього року імпреза, влаштована студенством. (У минулому були дві вистави у Львові, одна в Кракові).

Вистава складалася з більшого числа експонатів, переважно вишивок у прикладеннях, як: рушники, серветі, настільники, портієри, подушки, торбинки, хустинки, частини жіночого й мужеського народнього одягу, тощо. На жаль, замала саля не позволила на корисний уклад вишивок, що утруднювало перегляд.

Експонати зібрані майже з усіх українських земель. Численно заступлена тут Гуцульщина, Стрийщина, Покуття і Поділля, менше численно Буковина, Волинь і Наддніпрянщина.

На окрему згадку заслугують вироби з хліба політичних вязнів — касетки, ручки, рямці, тощо, прикрашені гарними геометричними взорами з кораликів і соломки.

Експонати призначені до висилки в Америку на Світову Виставу в Шікаґо. Маємо повну надію, що вони звернуть на себе увагу чужинців та причиняться до пропаґанди української справи у світі.

Українським студентам належиться признання, що доложили справді багато зусиль та зуміли розвинути широку діяльність, яка увінчалася гарним успіхом.

БАТЬКО „ВИКРАВ" ВЛАСНУ ДИТИНУ.

В головній поліційній кватирі у Вінніпеґу було недавно велике заворушення після того, як туди потелефонували, що на Портедж Евені хтось захватив дитину. Ото одна пані пішла до міста за орудками і повезла зі собою дитину у візку. По дорозі вступила до склепу й оставила візок на хідникy під склепом. По короткім часі вийшла зі склепу й на великий перестрах побачила, що хтось забрав візок з дитиною. Мати наробила крику. Потелефонувала за поліцією і за хвилю надіхало поліційне авто. В тоці доходжень поліція заїхала до дому дитини, і побачила в хаті, як „викрадена" дитина сиділа на колінах мущини, який оказався батьком дитини. Вкоротці ціла справа вияснилася. Батько випадково переходив попри склеп, у якім його жінка купувала товар. Він пізнав свою дитину в колисці і забрав її з собою до дому, бо на дворі був холод.

ЗАСУДИЛИ КОМУНІСТІВ.

Луцький окружний суд на виїздовій сесії в Ковлі після розправи проти трох членів КПЗУ засудив Івана Хапонюка на 4 роки тяжкої вязниці, Лаврента Гайдучука на 3, й Арсена Цимбалюка теж на 3 роки вязниці. Всім відібрано громадянські права на 10 років.

ЯПОНЦІ ДАЛІ НАСТУПАЮТЬ.

Японський наступ на китайську територію розвивається далі в напрямі на Пекін і Тяндзін. Китайці стараються зорґанізувати опір, але Японці збивають їх з позицій.

ДОМІНІЯ ТРАТИТЬ $5,000,000 З ЦУКРОВОГО ПОДАТКУ.

Обчислення департаменту внутрішних доходів в Оттаві виявляє, що домініяльний уряд втратить яких пять міліонів долярів зі сподіваного податку від цукру через те, що вістка про намір уряду наложити цей податок видісталася наперед і гуртові купці накупили наперед стільки цукру, що їм стане на яких три місяці. Від того цукру вони податку платити не мусять, бо податок є на цукор, який виходить з рафінерій, однакож за цей цукор вони все одно цінять, як і за той, від котрого податок заплачений. Департамент заходить у голову, якби то відбити своє на купцях, котрі його перехитрили.

ТРАҐЕДІЯ ГОЛОДНОЇ ГУЦУЛЬЩИНИ.

Гурток лещетарів, що вибрався недавно з Ворохти на вершок Кичери, побачив на полонині несамовите явище. З нужденної гуцульської хати вийшов кількалітній хлопчина, зовсім голий і виліз на стріху. На запит лещетарів, чому він не вбрався, відповів, що не має ніякого вбрання, а виліз на дах, щоби ґрітися на сонці. За хвилину вийшла старша його сестричка тільки в сорочці і, бачучи, що братчик від зимна посинів, скинула з себе сорочку і дала братови, лишившись сама гола. Лещетарі довідалися, що це сироти, яким мати померла торік. Діти лишилися без одежі та їжі й живуть з милостині. Змилосердившись над ними, лещетарі виступили їм свої харчі та постаралися, що занялися ними люди.

САМОГУБСТВО СТУДЕНТА ПОЛІТЕХНІКИ.

20-літний студент варшавської політехніки, Віктор Блотніцький, сидів у церґорядному ресторані цілу ніч. Коли кельнер зажадав, щоби Блотніцький заплатив рахунок 88 зол. 20 сот., студент сказав, що заплатить дома. До дому поїхав із студентом кельнер та поліцай. Тут Блотніцький кинувся з 3-го поверху та згинув на місці.

ЗА 4 СЛОВА 1 ДОЛЯР.

Одна з найбільших видавничих фірм в Анґлії звернулася до довголітнього міністра Черчіля з проханням написати історію народів, які говорять анґлійською мовою. Гонорар за цю працю є справдішним рекордом, бо виносить 100,000 долярів. Твір має мати 400,000 слів, цебто за 4 слова рукописи Черчіль дістає один доляр. Міністер застеріг собі 5-літний реченець до написання цього твору.

ЗАЛІЗНИЧІ ОБМАНСТВА.

На залізничому дворці в Перемишлі арештовано кондуктора зі Львова, Станислава Кулiне, занятого при послішним поїзді. Кулін був у порозумінні зі шайкою залізничих обманців, що сидять у слідчому арешті.

АРЕШТУВАННЯ ЗА СХОПЛЕННЯ І ВИМУШЕННЯ.

В Рорктон, Ман., на схід від Давфину, арештовано Рея Робінсона, який також називає себе Ендерсоном. Арештовано його на домагання поліції зі стейту Мінесота, яка обвинувачує його, що він брав участь у схопленню Ґеекела Бона, 21-літнього сина міліонера-фабриканта з Ст. Пол, в червні 1932, та в вимушенню окупу від хлопцевого батька. Окуп був 12 тисяч долярів.

Кілька останніх тижнів Робінсон їздив по Канаді як орґанізатор Ліґи Фармерської Єдности.

Арештований признався до закиненого йому злочину і при тім запутав Верна Сенкіа та його жінку, які є замішані у недавнє схоплення молодого міліонера Бечера в Денвер. Американська поліція знайшла слід Робінсона до Канади. Відтак цей слід знайшла канадійська кінна поліція і зайшла за Робінсоном до Давфину, а відтак до Роркгон. Діставши відповідь, де є Робінсон, зі Ст. Пол приїхали два детективи та стейтовий правник Кінкед. Через адвоката Шінбейна вони дістали від судді Донована варант на арештування Робінсона. Американська поліція говорить, що зараз по одержанню окупу за Бона Робінсонів спільник Сенкі вложив в одним вінніпеґськім банку 10 тисяч долярів на рахунок Робінсона.

ВІДКОПАВ КРАДЕНІ РІЧИ.

В околиці Погулянки в лісі Вірменок поліцай знайшов срібний ніж з монограмом Б. Г. Тоді став докладно розсліджувати околицю і запримітив горбок. Коли розкопав цей горбок, знайшов там верхи трох мужеських і жіночих футер, столове срібло з монограмами та бранзолетку, дві хусточки й одну жіночу рукавичку. Це злодії закопали були недавно добичу. Поліція веде слідство.

ЇЗДА НА ЗЛОМАННЯ КАРКУ.

Вул. Собеського у Варшаві їхала в сторону Вілянова таксівка, що везла двох мущин і дві жінки. Розбавлені пасажири веліли шоферови за порачкою гнати що-сили. Карколомна їзда скінчилася тим, що серед нічної темряви самохід вдарив на віз, що надіхав з противного боку. Наслідки були жахливі. Дишель пробив шофера наскрізь, так, що він згинув на місці, коня потовкло так сильно, що треба було його добити, тяжко раненого візника відставили до шпиталю, а троє пасажирів вийшли поважно потовчені.

САМОГУБСТВО ҐЕНЕРАЛА.

В Крайові застрілився ґен. Попеску, командант I. корпусу румунської армії та державний секретар міністерства війни. Попеску був вмішаний у шпиґунську справу, а в останньому часі вийшли на яву великі зловживання в постачаннях для армії.

РЕҐУЛЯЦІЯ ПРУТА І ЧЕРЕМОША.

Польська преса повідомляє, що з весною ц. р. розпічнуться роботи на покутських ріках Пруті і Черемоші. Центральна влада, мовляв, призначить на те значні кредити. Як би це була правда!

ЯПОНІЯ НА ПЕРЕДОДНІ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ З РОСІЄЮ.

ПЕКІН (Китай). — Японські війська несподівано припинили свій успішний наступ на Пекін та Тяндзін і почали відтягати свої війська до манджурського кордону. Дехто думає, що це японська воєнна хитрість і вони готові знову вдарити з новою силою на китайські війська, щоб, здеморалізувавши їх, одним махом захопити Пекін і Тяндзін.

Та найбільше значіння й довіря надають поясненню китайського воєнного міністра, ґенерала Го-Інґ-Чінґа, який у спеціяльному комунікаті повідомляє, що непорозуміння між Японією та Росією через рухомий склад Східньо-Китайської залізниці набрали тепер такої форми, що можна сподіватися скорого воєнного конфлікту з ними. Отже Японія хоче мати вільні руки в Манджурії й тому не буде наступати на територію північного Китаю, припиняючи тим свою підтримку сепаратистичних груп, які хотіли з північного Китаю утворити незалежну державу.

В томуж комунікаті китайський воєнний міністер повідомляє, що большевики зібрали довкола Манджурії в Читі, Хабаровську та Владивостоці 12 військових дивізій і 300 літаків. Японці також на північ Манджурії перекидують свої дивізії, які відтягають з північного Китаю та з інших частин Манджурії.

ЯПОНЦІ ХОЧУТЬ ЗАХОПИТИ СХІДНЬО-КИТАЙСЬКУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

МОСКВА (СССР). — Тут панує переконання, що японська армія скоро захопить у свої руки Східньо-Китайську залізницю під тим претекстом, що нібито вона хоче її передати в руки манджурського уряду. Східньо-Китайська залізниця вже відтята від російських залізниць і рух на ній зовсім здезорганізований.

Коли Японці захоплять залізницю, яка в половині належить до Росії, то це буде порушенням пекінсько-мукденського договору про спільну російську управу залізницею та захоплення російської власности. З цього приводу російський уряд післав манджурському урядови рішучий протест.

ҐІТЛЄР ЩЕ БІЛЬШЕ УКРІПЛЮЄТЬСЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Помічник команданта орґанізації „Штальгельм", полковник Дісельберг, уступив зі свого становища. Він був противником злиття цієї орґанізації ветеранів Великої Війни з боєвими ґітлєрівськими відділами й підчинення її Ґітлєрови.

СПОДІВАЄТЬСЯ, ЩО АМЕРИКА СКОРО ПЕРЕЖИЄ КРІЗУ.

ПАРИЖ (Франція). — Сюди вернувся бувший французький посол у Вашинґтоні, Ґлявдель. Він висловив надію, що Злучені Держави дуже скоро переживуть свою фінансову крізу й у них знову почнеться відродження економічно-промислового життя.

Посол каже, що в усякому разі інфляція в Злучених Державах не буде мати таких розмірів і значіння, до яких вона була докотилася в европейських державах і в Франції зокрема.

НІМЕЧЧИНА В ЗАЛІЗНОМУ ОБРУЧІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Вся німецька національна преса багато пише про те, що довкола Німеччини тепер закінчується формування залізного обруча з Франції, Польщі й держав малої антанти. Є також можливість, що до противників Німеччини приєднаються прибалтійські держави.

Німецькі політики заявляють, що Німеччина хоче жити в спокою зі всіми своїми сусідами й не думає кидатися в якунебудь воєнну авантуру. Вони також признають, що тепер годі сподіватися скорої ревізії мирових договорів.

ПОЛЯКИ БУДУТЬ БОРОНИТИ ДАНЦІҐСЬКИЙ КОРИДОР.

БИДГОЩ (Данціґський коридор). — Польське населення коридора готується активно зі зброєю в руках боронити данціґський коридор від навернення його Німеччині. Тепер Поляки числять у цьому коридорі значну свою національну більшість, бо за кілька років багато Німців виемігрували звідси на інші німецькі землі, або зовсім з Европи.

Систематична польська політика послідовно збільшила польську людність у коридорі. Населення коридора тепер досить спокійне й не сподівається приходу Німців сюди в скорому часі.

ЯПОНІЇ НЕМА ЧОГО БОЯТИСЯ НАПАДУ.

ТОКІО (Японія). — Сюди повернувся бувший представник Японії при Лізі Націй, Мацуокі. Він один з японських політичних діячів може вертатися до краю, не боячись замаху на його життя, бо всі японські патріотичні орґанізації вважають, що він гідно боронив інтересів Японії.

Мацуокі заявив, що хоч Японія виступила з Ліґи Націй, вона всетаки має й далі числитися з іншими державами світа, бо жиє між ними й не може наосліп провадити своєї політики. Крім того він закликав Японців стати ще більшими націоналістами й не боятися нападу на Японію, бо нема таких держав, які хотілиб тепер напасти на Японію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110. of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1855.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Готують Рузвелтови судьбу Вилсона

По нитці до клубка й справа нового французського бльоку, зверненого проти ревізії Верзайського договору, — вияснена. Це новий французсько-польський трик і більш нічого. Бо бльок цей на ділі істнував уже віддавна, можна сказати, від дня підписання Верзайського договору. А тепер зроблено з цього шум тільки тому, щоб улекшити роботу французькій делеґації у Вашинґтоні. Зроблено шум, щоби застрашити Рузвелта великою політичною комбінацією в Европі й у той спосіб змусити його до уступок у користь Франції й її прибічників.

Вже тепер ясно, що французська делеґація приїхала до Америки головно тому, щоби тут добитися від Рузвелта й американського конґресу того, чого не добилася Франція по світовій війні, коли то американський сенат відмовився ратифікувати Верзайський договір, хоч таку ратифікацію обстоював тодішній президент Вилсон.

Вже тоді, коли ще не такі ясні були наслідки Верзайського договору, американський сенат здавав собі добре справу з того, що годі дати з боку Злучених Держав санкцію такому договорови, який був новим злочином, який стоптав ті всі принципи, котрі проголосив президент Вилсон в імени Америки, коли вона заявилася за активну участь у світовій війні.

Коли таке було в американськім сенаті по світовій війні, то щож доперва може цей сенат сказати про Верзайський договір тепер, коли вже є очевидні для кождого наслідки цього договору. Адже і світова економічна депресія, від якої так дуже терпить і Америка, є теж у головній мірі вислідом Верзайського договору!

Франція знає добре, як відноситься Америка до Верзайського договору. Тому вона тепер береться за підступ. Хоче втягнути Рузвелта в ту саму халепу, в яку втягнула була давніше Вилсона, але іншим способом. Вона не говорить уже за Верзайський договір, а тільки домагається від Америки забезпечення на випадок, як би вона попала в нову війну. Вона хоче використати хвилю і згодитися поперти Америку в змаганнях економічної світової відбудови, але тоді, коли Америка принаймні зобовяжеться не поперти в нічім, а головно зброєю, тих, з котрими Фрація евентуально буде воювати. Ось як підходить тепер Франція до Рузвелта, заставляючи на нього сіти, подібні до тих, які заставляла на Вилсона. Тільки інші часи й особи, інші методи.

О. С.

КРАХ КОЛЄКТИВІЗМУ НА СЕЛІ В СССР.

Коли село буде сколективізоване — (так думав Сталін) — в Росії наступить соціялізм.

Колективізацію вже переведено. На місце 17 мілйонів хліборобів СССР отворено 5,000 совхозів і 200,000 колхозів („приватників" лишилося тільки 8 мілїонів) — і всетаки, ані соціялізм не наступив, ані нема обіцяного при нім добробуту! В „колхозах" лишилися „кулаки", а в містах — голод...

Як це так сталося?

Дуже просто. До того, щоби колективи стали новим, творчим чинником в господарстві СССР, треба було двох річей: **людей** і **машин.**

І одно ідруге не дописало!

Набудували, правда, тракторних фабрик, але ще в 1932 році — **заледви ¼ частину** культивованої землі могли засмотрити тими тракторами. Післали 30,000 комуністів з міст на село, але не кождий комуніст потрапив бути добрим хліборобом.

Остаточно показалося, що ґвалтом і терором можна, вправді зломити опір селян і загнати їх силоміць у колхози, але — не можна було **терором вимусити на них охоту до праці,** яку вони — і без принуки — мали, коли сиділи **на власних ґрунтах.**

Хутко показалося, що трактори й машини не збільшили **господарської субстанції села. Навпаки, її зменшили.** Субстанція хліборобства — це **культура землі** й живий інвентар.

І одно, і друге — большевицька господарка знищила. З 30 міліонів коней в 1928 р. — в 1932 р. лишилася **заледви половина.** В 1928 р. один кінь припадав на 4 гектари, в 1932 р. — на 7.

Наслідком цього — повне занедбання ґрунтів. Земля поростає буряном. Крім того колєктивна господарка вимагає великого числа живого інвентаря. Тимчасом число коров в 1932 (в порівнанню з 1928 р.) впало з 70 міліонів на 30; безрог — з 26 міл. на 10 міл. і овець — з 133 міл. на 50 міл. Як фаховці обчислюють, до високости 1928 р. стан худоби можна буде довести високости 1940 зглядно 1942 році!

Урожай 1913 р. (з людністю 140 міл.) — дав 80 міл. тон. В 1932 — не більш як 60 міл. (з людністю 160 міл.) При чім лиш 70% з урожаю бруто лишалися селу; решту забирала пасожитна держава соціялістична.

А в результаті — **голод** і розвал цілого хліборобства.

Головно—широкі маси пролетаріяту не розуміють цього. Їм же говорилося, що їх ворог — це селянин-власник, куркуль. Соціялізуймо село — і все піде гаразд: робітник міста подасть руку робітникови села...

Сталося інакше. „Робітник села", обрабований і визискуваний, загнаний, як худоба, насильно у колхози — збунтувався й **зачав правдиву революцію** проти міста й банди визискувачів, що звала себе урядом СССР.

Що було робити? Царська Росія в таких випадках робила жидівські погроми. Мовляв, кепсько вам, люди добрі, ведеться, та щож—Жиди винні.

Совіти роблять інакше: вони арештували інжинірів і урядників міністерства хліборобства і розстрілляли їх. От мовляв, хто перешкаджає добрим намірам уряду ущасливити населення!

Та тим разом, цьому фокусови мабуть і останній дурень в СССР не увірить...

Колєктивізація принесла повний розвал хліборобства, і — терор. Але терором урожаю не збільшити. А без врожаю — совітська система істнувати не може.

До такого траґічного фіналу дійшли Совіти по 15 і пів роках істнування.

І то в світі, де три великі держави — Італія, Німеччина, Велика Британія є їм явно ворожі. Коли не рахувати на Сході — Японію.

Всі знаки вказують, що останній акт російської революції наближається. Аґрарне питання в Росії скрутило карк царатови. Воно мабуть скрутить карк і большевизмови.

З НАШОЇ ЛЕМКІВЩИНИ.

Одно може радувати кождого свідомого Українця, коли дістає в Америці вісти з нашої Лемківщини; це зріст національної свідомости й український дух, яким повіває з наших лемківських сіл. І ще одно нас тішить: це послідовна загибіль кацапської гнилі. Ліцитація кредитово-торговельної спілки „Бескид" у Сяноці, яка є в москвофільських руках, виказує наглядно моральну вартість москвофільських провідників, котрі так довго туманили нарід на Лемківщині.

У важких обставинах польської окупації наш нарід піднімається на нашій Лемківщині. Доказом цього можуть бути от хочби такі два народні свята:

Шевченківське Свято в Сяноці.

В неділю, дня 26 березня ц. р., відбувся заходом Філії Товариства „Просвіта" в Сяноці Шевченківський концерт, який увінчався повним моральним і матеріяльним успіхом, а орґанізаторам приніс велике вдоволення. Бо як не радіти, коли молодь і свідоміші селяни являються на концерті ґреміяльне, бо в числі 116, не вчисляючи до них тих селян, які прибули на концерт одинцем, а не зорґанізованою громадою від читалень „Просвіти". Як не радіти, коли ґеть з далекого Улюча, села віддаленого від Сянока аж 24 км., молодь у числі 27 являється на концерті. Або молодь зі села Пельні, яка теж їхала аж дві милі до Сянока на Шевченківський концерт. Про ближчі села, як ось Загутинь, Чертеж — звідкіля явилось 12 хлопців і дівчат з читальні товариства „Качковського", Межибрідь, Дубрівка Руська, Вільхівці та Долина навіть не доводилось би згадувати, бо цим просвітянським неофітам довелось мандрувати до Сянока вже від 8 км. вдолину. На концерті явились численно теж околичні священики та сільська й місцева інтелігенція, й тому велику салю виповнено вщерть.

Дбайлива підготовка і гарне виведення поодиноких точок концерту зложились на гармонійну цілість. Тому концерт залишив у всіх присутніх найкращі враження й милий спогад. Захоплена публика нагороджувала всіх виконавців поодиноких точок концерту довго не вмовкаючими оплесками. Хор під орудою вправного диріґента, д-ра В. Блавацького, відспівав цілу низку пісень в більшости до слів Шевченка. Найкраще відспівав жіночий хор народню пісню в укладі М. Гайворонського, „Віддала мене мати", а мужеський хор „Думи мої" — Воробкевича. Гарно теж відспівано пісню „Бють пороги" та „Івана Гуса". Видно було, що багато праці вложив диріґент у виведенню цих пісень. Але годі було вже більше видобути від співаків та співачок, яких більшість доїздила зпоза Сянока, як ось п. Налесникова та Слонський з Дуклі, отці: Головач з Боська, Головід з Гломчі, Менціцький з Новосілець та Гентиш із Загіря, а п. Лехицький з Чертежа. Святочну промову з чуттям виголосив п. В. Подубинський, а п. Оля Міцихівна віддеклямувала з повним зрозумінням псалом Шевченка „Осії глава XIV". Слід замітити, що декляматорка має драматичний хист і тому тяжкий псалом дуже гарно передала. За те обидвох виконавців нагородила публика рясними оплесками. Не щадила теж оплесків молоденькому скрипакови, п. Богданови Чайківському, ґімназійному учневи, який у супроводі пяністки п. Кіндієвої відограв з бравурою „Угорські танці" Брамса та з молодечою сентиментальністю „Казку" — Левицького. Вкінці слід згадати, що концерт не тягнувся довше 1 год. та 15 хвилин, а це вже заносить европейським духом.

Ювилей найстаршої читальні.

В неділю, дня 19 березня ц. р., відсвяткували громадяни села Одрехової, сяніцького повіту, святочним концертом 40-літний ювилей своєї читальні, яку основав 19 лютого 1893 р. тодішний парох села Одреховї та почесний крилошанин, бл. п. о. Антін Лаврівський, з гуртком 35 громадян. Нині село Одрехова (понад 2,000 душ) це одно з найсвідоміших сіл не лише сяніцького повіту, але на цілій Лемківщині. Та про те скромне відсвяткування цього культурного почину перших піонірів народньої освіти та національної свідомости являється святом не лише села Одрехової та сяніцької округи Філії Товариства „Просвіти", але також цілої Лемківщини, бо від тоді починається поширювати життєдайне світло просвіти — віра у відродження українського народу власними його силами. За читальнею в Одреховій засновано 10 років пізніше Філію Товариства „Просвіта" в Сяноці й від того часу починається на Лемківщині тиха і послідовна боротьба з назадницьким москвофільством, яке по могутнім зриві нашого народу доживає свого віку.

Свято відкрив селянин Евген Кузьмич, заступник голови читальні, короткою промовою та відчитав привіти від читалень з Пельні, Синяви і товариства „Луг" та кружка Сільського Господаря в Одреховій, а далі привіти від пані сенаторки Кисілевської, яка не могла взяти участи в святі та від п. Лаврівського, судді з Косова, сина основника читальні. Вдячні громадяни прикрасили домівку великим олійним портретом основника, бл. п. п. Лаврівського, та зеленою смеречиною, а на стінах виднїли афоризми і кличі просвітянські. Від філії товариства „Просвіта" в Сяноці та обєднаних читалень витав короткою промовою голова д-р В. Блавацький, який є одночасно почесним членом читальні в Одреховій, бажаючи, щоби під кличами „Просвіти" громадяни села Одрехової працювали враз з інтеліґенцією над своїм розвитком, бо лише тоді Одрехова вестиме провід у цілім сяніцькім повіті. Далі мішаний хор під управою селянина Дмитра Воробеля відспівав низку народніх пісень. Крім того маленька дівчинка Н. Цуприк дуже гарно віддеклямувала вірш п. з. „Кожний з нас бачив маленьку дитину", М. Вовк Ю. Шкрумеляка „В освіті перемога" та М. Зятик І. Франка „Великі Роковини". Місцевий парох о. М. Ковальчик виголосив вельми цікавий реферат, у якому ядерно зясував присутнім розвій читальні та досягнення читальні в піднесенні села на вищий рівень життя. Це миле і симпатичне свято закінчено відспіванням національного гимну.

І. Мелевич.

ЗАЗДРІСТЬ

(Оповідання).

(9)

Куцяра і Прокіп завели хлопця аж до хати. Учитель почастував їх папіросками з тютюну ліпшого, як вони курили, подякував їм і вони відійшли. Аж тепер учитель нагадав собі, що ще не знає, защо то Гнат так побив сина. Щоби про причину не розказав йому лиш односторонно побитий син, учитель побіг за обома робітниками і спитав, як до тої бійки прийшло. Парубки розказали йому, не затаюючи нічого. Аж тепер батько хлопця вчув, як то його син у лісі вчиться. Парубки вже давно підглянули були, де Росько ховає книжку. Прокіп завів учителя до гнізда пугача і справді знайшов там книжку.

Другої днині Росько з хати не вийшов, хоч йому нічого не хибувало. Коли Марина довший час ждала коло колоди під лісом і панича не діждалася, пішла сумна без нього в ліс. Нині принесла до хати грибів багато менше, як звичайно. Пригода Роська вбила їй великий клин у голову. Хоч він сам собі винен був, бо дуже не мудро поводився і цілком непотрібно Гната попросту визвав проти себе, то всежтаки і її вина була в тім, що він так сильно потерпів.

— То не жарт, дістати в писок так, щоби аж пару зубів вилетіло, — думала. — Треба зайти до нього, потішити його. Якби наперся, то нині й поцілую його.

Марина пішла до школи. Шкільна кімната була по лівім боці сіней, мешкання учителя було праворуч. Перші двері були до пекарні, другі до світлиці. Марина пішла до тих других. Застукала й увійшла. Росько з обвязаною головою сидів при столі над книжкою. На канапі лежав учитель і читав ґазету. Скоро Марина увійшла, Росько схопився і з книжкою щез за дверми свого алькирика. Його батько підвівся і спитав дівчину, чого прийшла.

— Я... я прийшла мого Роська спитати, чи вже переболів.

Учитель приступив до дівчини, взяв її за руку, вивів з кімнати, провів сіньми аж до порога хати і там сказав їй:

— Мій син, ще не свій власний Росько. Тим менше він твій Росько. Я вже подбаю, що він тебе більше не побачить, ні ти його. Ти його болями не журися. На те він має свою маму. Щастя, що лиш так скінчилося. Могло бути багато гірше. Як би було скінчилося нещастям, то й ти була би виновницею. Тоді ти не смілась би показатися нам на очі. Тепер іди і поки Росько у нас, ти до нас не приходи.

Учитель випхав Марину за двері і запер їх. Вона хвилю стояла перед дверми. Лють видушувала їй слези з очей. Вона стискала пястуки і тупала ногами.

— Недоріка, осел, тхір! — шепотіла крізь затиснені зуби. — Лукава жаба! Ховається перед мною в мишачу діру і тровить мене старим! Шкода, що Гнат так незручно вцілив тебе. Шкода, що не сталося так, як я зразу гадала, що сталося. Шкода, що не вигнав з тебе твоєї заячої душі! Та чого мені сердитися? Для мене ти вже зробив, що мав зробити. Правда, я не знала, що ти потерпиш, та сталося. Допуст божий!

Дівчина стряслася, начеб струшувала щось зі своїх рамен. Пястуком погрозила в сторону зруба, де робив Гнат і голосно сказала:

— Професор, неначе би вдячний був тобі, за твоє розбійництво. Та не гадай, що ти зі мною виграв. До того ще дуже далеко!

Підвела голову, руками вигладила спідницю на клубах, руки поклала на вхрест на грудях, пальцями вхопила кінці ковніра сорочки і усміхнена з вдоволенням пішла вулицею.

Коли вже вечеріло, учитель всунув в кишеню велику пачку ліпшого тютюну, взяв капелюх на голову, та палицю в руку і пішов на зруб. До коли би прийшов, коли вже вечеріло і партія варила вечеру. Гнат, як звичайно, сидів на колоді з люлькою в зубах. Нині люлька не димила і він лише висмоктував з неї її смрід, бо тютюн вже йому вийшов був. Його товариші мали тільки циґаретовий тютюн, який Гнатови в люльці не смакував. По тютюн щойно пішов до кантини Куцяра, котрому також вже вийшов тютюн. На його поворот треба було ждати ще добрі дві години. Побачивши, що надходить учитель, Гнат гадав, що він прийшов сваритися з ним, а бодай спитати, за що він побив його сина. Дуже здивувався, коли той батько побитого, привитався ввічливо і нічим не показував, що прийшов з ворожими намірами. Всеж таки Гнат не сумнівався, що учитель прийшов балакати про сина.

— Може він хоче, щоби я на мій кошт вставив йому зуби? — погадав.

Гнат вже передумував, як би то відрізати йому. Та учитель, приступивши до Гната, витягнув до нього руку і промовив:

— Спасибі тобі, Гнате, що ти з голови мого смердюха вибив передчасні забаганки і гадки. Саме тепер прийшли його телячі літа. Йому мабуть набилося в голову, що такий парубок, як він, вже обовязаний мати коханки. Тепер він, тут на селі чи в місті, був би лиш уганяв за дівками, кинувши книжку в кут. Був би зійшов на пси, як би не те, що ти вилікував його. Правда, він троха потерпів. Як буде мати хліб учителя, то хоч у нього не буде переливатися, буде мати за що полатати свою щоку. Я тобі дуже вдячний за те, що ти його навернув до книжки. Щоби ти повірив в мою щирість, на тобі пачку.

Учитель виймив з кишені тютюн і подав його Гнатови. Іншим разом Гнат був би тої заплати за вибиття кількох зубів не приняв. Тепер, той тютюн неначе з неба впав. Та Гнат всеж таки недовірчиво спитав:

— Не жартуєте?

— Як троха поміркуєш, то сам скажеш, що ти велику прислугу зробив мені, ще більшу мому синови, — відповів учитель, розриваючи пачку. — Бачу, твоя люлька голодна. Нагодуй її.

— Мені жалко хлопця, — промовив парубок, простягаючи руку по тютюн. — Та склалося якось так...

— Склалося так, що він про дівки вже не буде думати, і вернеться до книжки!

Сими словами учитель запечатав розмову. Подав Гнатови ще раз руку, пожелав доброї ночи і пішов.

Коли в полудне партія в зрубі відпочивала, то Гнат все відходив від товаришів кільканадцять кроків на бік і сідав на якій колоді, або лягав під яким деревом, в його тіни. Від того часу, коли він синкови учителя вибив зуби, минули вже цілі два тижні. В полудне він знов ляг оддалік на мураві і пакаючи люльку, призирався білим облакам, що як великі купи снігу залягли небо. Нараз зпоза кльоців, які лежали за ним, виринула мала Марина з кошем на плечах. Зробила такі очи, начеб здивувалася, що він тут. Промовила сміло і подуфально:

— Добре полудне!

Гнат не відповів їй нічого, лиш обернувся на другий бік, до неї плечима. Її се не спантеличило і вона говорила далі:

— Ми вже давно не бачилися. І минулої неділі ні.

Вони справді в неділю не бачилися, бо Гнат не був у церкві, ні в кантині. Її слова звучали трохи насмішливо і злобно. Коли він не відповідав і не глянув на неї, вона ступила пару кроків вперед. Аж тоді він, підвівши трохи голову озвався:

— Ти!

Вона зупинилась і через плече спитала:

— Ну?

— Я хочу побалакати з тобою.

— Балакай!

(Дальше буде)

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

42.

Проєкт від. 200.

Безробіття, політична й релігійна боротьба серед Українців, повстання ріжних партій, жалоба жолоба, до того банкові спекуляції відбиваються не тільки на членах Союза, але й на самім Союзі, а то все спричиняє крізу й хаос. Коли ще додати до цього обмеження імірації й слабе виховання української молоді в національнім дусі, то можна сказати, що У. Н. С. має не аби якии узол до розвязання, а мусять його розвязувати делеґати на 18. конвенції. Коли до цієї проблеми делеґати не візьмуться, щоб її полагодити, то Союзови й членам грозить в будуччині катастрофа. Нових членів нема, старі вимирають, молоді не признаються до свого, лише розбрикуються по чужих асекураційних орґанізаціях, а ми над цим байдужніємо: а що з того вийде за 25 літ? Подумаймо тепер, бо потім буде запізно.

18 конвенція мусить безумовно хоч у части цей хаос направити, поставити якусь здорову програму, щоби забезпечити істновання У. Н. С. Трачення часу, як дотепер водилось на минулих конвенціях, є страшним національним злочинством. Кожда страчена година часу коштує приблизно 750 долярів. Почавши від понеділка від Служби Божої, а скінчивши на послідним справозданню найменшого урядника, мине 4 дні часу. Два дні на важні рішення й вибори є абсолютно замало. Тому делеґати, котрим лежить на серці час конвенційний, повинні піти за покликом відділу 200., й поставити на першу точку своїх конвенційних проєктів і також на перший день конвенції клич: **„час то гроші!"** Від 200. на своїх зборах ухвалив слідуючий проєкт:

1. Не марнувати часу на ріжні непотрібні балачки, офіціяльні приняття, безкорисні, нудні, довгі та сплячі справоздання поодиноких урядників, з котрих нема ніякого хісна, а тисячні числа фінансових звітів невсилі ніхто запамятати. Друковані справоздання вистарчать, а на контрольовання й провірення їх маємо ріжні комісії.

2. Фотоґрафічної знимки не брати, бо така знимка коштує Союз найменше 4 годині часу, то є 3,000.00 дол. Хто з делеґатів бажає фотоґрафії, нехай привезе зі собою одну, а там пресова комісія тим може занятися і виготовити гарнішу знимку в формі образа чи 6-футової фільми. Так практикують Американці, так можемо й ми.

3. Уложити систему, щоби не тратити часу на провірки й читання делеґатів кождого дня, але при вході можна відбирати картки й верифікаційна комісія може представити предсідателеви делеґатів лише неприсутних.

4. Конвенція повинна бути зачата кождого дня в 8. год. рано. Делеґати повинні явитись вже 7.30. Делеґат зпізнившися повинен бути укараний тим, що за кожду спізнену годину тратить належитість зі своєї дієти за такий час. Час обіду повинен бути не більше як одну годину. За кожду продовжену годину на конвенції делеґат повинен мати винагороду.

5. Ми є проти стейтових конвенцій, бо такі конвенції будуть коштувати більше ніж загальна.

6. Орґан „Свобода" на 8 сторін друку: дві стороні в англійській мові, дві призначити лише на Союзові й відділові справоздання, новинки і т. п., а решта політичні, наукові й на оголошення. В секції Союзово-відділовій повинні бути справоздання з діловодства головних урядників, викази усіх морґечів, ульоковання грошей, як також докладні справоздання заморожених фінансів, загально кажучи: докладні справоздання фінансові.

7. Цілковите здержання молодечого журнала. Побільшення Свободи вистарчає.

8. Видавати брошурки в формі оголошень, деб говорилося про ріжні недуги діточі, старших, та як з ними боротись. Коли на це кошта завеликі, нехай тосамо буде в Свободі. Так роблять американські асекурації, так робім і ми.

9. Платню уряду обтяти на 25 %.

10. Утворити фонд шкільний з части фонду народного й конвенційного та утворити українські школи при відділах і часть з того фонду дати на удержання тиш шкіл, а часть має покрити відділова каса. До школи повинні ходити всі діти членів Союза безплатно: Не члени мусіли б платити. Учителів кваліфікованих надає Союз, та має над ними всю контролю. Платню назначує відділ у порозумінню зі Союзом. Ті школи принесуть нам будучих членів Союза та забезпечать його істнування. Се є один з найголовніших проєктів і він повинен безумовно бути порішений на цій конвенції.

11. Головний уряд не повинен бути вибраний на довше як 8 літ; по восьми літах безумовно мусить бути вибраний новий, тому вже, почавши від цеї конвенції виберім трох нових урядників. По упливі нових чотирох літ, коли покажеться, що старий уряд був ліпший ніж новий, можна буде знов його вибрати, але аж по упливі 4-рох літ.

12. Статутова комісія повинна упорядкувати статут, де багато точок не є в порядку, навіть в змісті буква „в" знаходиться аж на 20-тім місци, а ми знаємо, що українська буква „в" повинна бути на 3-тім місци й більше інших, а зміст то таки не є в порядку.

13. Адресат відділових секретарів повинен бути оголошений що року зараз по виборах віділових.

14. Параґраф 116 має бути, що конвенція назначує інспекторів, а не головна екзекутива. Вони власне мають мати нагляд над працею головних і відділових урядників. Вони мають мати право й доступ колинебудь в часі урядових годин і зажадати від уряду книжки до провірення. Такі інспектори мусять бути й експертами в діловодстві, щоби знали, як зайти й найти які блуди. Свої справоздання з інспекцій має Свобода поміщати без жадних поправок. Інспекторів повинно бути 5. Кождий з іншого стейту. Найменше два рази в році мусять перепровадити інспекцію. Їх можуть усунути лише головні радні.

15. Параґраф 120. вичеркнути.

16. Параґраф 111. говорить про просвіту, але, як видно, ми й головнний уряд за цей параґраф забули. Сей параґраф мусить бути виконуваний. Радні повинні замісць гризти собі голову з ріжними московськими аґентами, припильнувати, щоби цей параґраф не був на папері, але на ділі.

17. Всякі підприємства, давані відділами, включаючи відчити й лекції, без ріжниці, які там будуть бесідники, мають бути оголошувані в Свободі й даром.

18. Нехай останутся старі роди обезпечень і не силуванням, а переконанням впроваджувати реформу.

19. Дітям, котрі вступають у ряди старших, дати зворот, або полекшу; це заохотить інші до орґанізації.

20. Ніхто з головних урядників ані редакторів Свободи не може бути делеґатом жадного відділу. Вони мають бути на конвенції лише як виконавче тіло головної канцелярії.

21. Ніхто з головних урядників ані редакторів Свободи під ніякою умовою не має занимати жадного уряду на конвенуії.

22. Створити фонд безробітних: 1 цент з фонду запомогового, 1 цент з фонду народного і 2 центи від членів місячної вкладки і тим фондом оплачувати вкладки членів, котрі не працюють і не мають грошей на заплачення їх вкладок.

23. Щоби делеґатам платити 6.00 дол. денної дієти.

За уряд Тов. „Вільна Украна", від. 200 У. Н. Союза.

Іван Орлян, предс;
Тимко Кузенка, секр.;
Володимир Цісик, дел.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Павільон України.

Заложення Українського Павільону на Виставовій Площі в Шікаґо звернуло на себе увагу не лиш української преси і публики в Америці, але також американської преси. Кожда американська ґазета в Шікаґо видрукувала окрему статтю зприводу українського свята, подаючи зміст виголошених промов, як також ріжні подробиці щодо зовнішного та внутрішного уряджения Павільону України, що має повстати на Виставі.

Не лиш ґазети міста Шікаґо, але навіть преса таких віддалених звідси міст, як Пітсбурґ, відґукнулася на цю подію прихильними замітками і короткими нотатками.

Це вже показує, яку потенціональну вагу має участь України у Світовій Виставі під оглядом української пропаґанди. Заложення Павільону в цілій програмі, яку має перед собою Українська Виставова Корпорація, є лиш найменшою точкою. Як Павільон буде готовий, буде відсвятковане його святочне відкриття. Відтак, з отворенням Вистави на протязі шістьох місяців Павільон буде день-денно репрезентувати Україну перед тими міліонами людей, що перейдуть через цю Виставу і її відвідають. На Павільоні великими вогняними буквами буде стояти написане слово „Україна". Вже то саме зробить своє величезне діло. Між іншим положення українського Павільону буде таке, що той його напис буде видко далеко кругом, не лиш на самій виставовій площі, але й геть поза нею.

Оріґінальний стиль Павільону безперечно також притягне до себе багато зацікавлення. Тисячі, сотки тисяч, а може й міліони чужинців відвідають Павільон лиш тому, щоби відповісти собі на запитання „Що то є та Україна?" В Павільоні вони знайдуть відповідь на це запитання, і, хто знає, скільки приятелів, прихильників і помічників наверобує собі українська справа через Павільон!

В Павільоні буде постійний літний театр, спеціяльна прикмета Українського Павільону, бо більшість виставових будов буде мати сухий, так би сказати, музейний характер. Буде також український ресторан. Ці риси нашого Павільону не повинні бути леґковажені. Сам Головний Заряд Шікаґовської Вистави вже узнав цей український помисл за знаменитий. Значіння театру і навіть ресторану не є тільки „бизнесове". Кожде мистецтво свідчить про культурний рівень даного народу; свідчить про нього навіть і мистецтво кулінарне.

З огляду на живе і дійсно прихильне зацікавлення, яке Українська Виставова Корпорація зустрічає з боку не-Українців, просто дивно, наскільки український загал є повільний в своїй піддержці цеї важної справи. Окремі одиниці, окремі гурти, окремі околиці виявили, що правда, горяче, можна сказати, ентузіястичне захоплення виставовою справою. Натомісць скільки ще є парохій, національних інституцій, цілих околиць та окремих одиниць, які навіть ще не зробили найменшого зусилля, щоб цю справу піддержати! Що це? Брак свідомости, чи так собі звичайна байдужність?

Українська Корпорація Світової Вистави в Шікаґо.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Український виступ у театрі „Раксі".

Заходом орґанізації Про Америка, якої головою є пані Олівер Гариман, буде вряджена в театрі „Раксі" на Бродвею, починаючи від 28. квітня, вистава українських жіночих виробів, на якій українські жінки в національних убраннях будуть давати пояснення.

29. квітня в томуж театрі в 10. год. 30 хвилин перед обідом виступить український балет під зарядом артиста Василя Авраменка. Балет буде виступати всього один раз і складатиметься з кращих танцюристів, які виступали свого часу в Метрополітен Опера Гавз, коли там артист В. Авраменко давав свій балетний виступ.

28. квіттня в 8. год. 45 хвилин вечером, підчас формального відкриття української вистави буде співати український хор під орудою Юрія Кириченка. Вистава уряджена в ґалерії мезаніну театру.

— Вірте або ні, а воно правда! Перед самим шлюбом Горбанюк утік!

— Щось такого! Він певно нараз утратив розум?

— Ні — він відзискав його!

—o—

Маленький Ромчик молиться перед спанням, нараз перериває молитву й каже:

— Бозю, зажди хвилиночку, бо я мушу пчихнути.

—o—

— Вейтер! Цю рибу годі їсти! Закличте господаря!

— Це нічого не поможе, прошу пана, господар також не могтиме зїсти її, — пояснює вейтер.

—o—

На ювилею актора.

— Хай жиє наш дорогий артист!

Ґолос: Добре, але з чого?

З ТЕАТРУ І МУЗИКИ.

„ГЕТЬМАН ДОРОШЕНКО".

Історична трагедія з часів Руїни. Написала Л. Черняхівська-Старицька.

Українська театральна література покищо не багата взагалі. Особливо вона бідна поза побутовим репертуаром. Серед історично-драматичних пес перше місце без сумніву займає велика історична трагедія „Гетьман Дорошенко", яку написала Людмила Старицька-Черняхівська. В цьому великому майстерному творі вона передала правдиво не лише історичну подію, історичні факти, але, що головне для кождого драматичного твору, правдиво змалювала пережування героїв та високо-художньо здраматизувала певні ситуації. В українській театральній і взагалі в літературі нема більш художнього драматичного твору.

Дія цілої пєси починається в далеких степах Херсонщини, де в балці притулився втікач з України, полковник Яненко. Він тут живе на хуторі з донькою й челядю в постійній тривозі, чекаючи нападу на хутір татарських загонів, які тоді нищпорили по Україні, грабуючи населення та забираючи його в полон. На цей хутір випадково натрапили П. Дорошенко, І. Сірко, І. Мазепа та Самійлович, які ідуть на Запоріже, щоб там обрадитися, як Україну від руїни ратувати. Вони розповідають про те, що Україну тепер Москва й Польща поділили на двоє в Андрусові. Старий Яненко рішає вертатися на Україну, щоб за намовою Дорошенка взяти участь у боротьбі.

Друга дія трагедії, коли вже Дорошенко гетьманом. Він старається за всяку ціну обєднати Україну в одну державу й веде переговори з лівобережним гетьманом Брюховецьким. Але переговори нідочого не приводять. Занятий справами державними, Дорошенко не має часу для своєї дружини й вона залюблюється в Самійловича, який приїздить до Дорошенка послом від Брюховецького. В третій дії автор виводить, як тяжко переживає Дорошенко зраду його жінки. Він навіть покинув війська на фронті проти Москалів, щоб лише впевнитися, що жінка його не зрадила. Та дарма. Довідався тут, що доніс на жінку був правдивий. В тім часі ситуація на Україні так склалася, що Дорошенко рішив просити допомоги в турецького султана проти Москви й Польщі. Від такої допомоги відмовляє Дорошенка навіть матір, але він стоїть на свому й вона проклинає його.

В слідуючій картині бачимо, як гетьман Дорошенко приймає московського посла, який хоче його підкупити, щоб він лише тримався Польщі, або перейшов на московський бік, щоб не перешкаджати Москвовщині жити в спокою з Польщею. Дорошенко з гнівом відкидає це підкупство й виганяє московського посла. Четверта дія, коли вже Дорошенко вщент розбив Поляків і визволив усю правобережну Україну. Та союзники його, Турки й Татари, грабують і в полон беруть українське населення. Це приводить до розриву Дорошенка зі своїми союзниками й він починає терпіти поразки. Тут авторка надзвичайно майстерно змальовує душевні переживання Дорошенка, коли його клене нарід, який не розуміє свого гетьмана. Потрясаюча сцена, коли Дорошенко розповідає Мазепі, про те, як він бачив, як церкви грабували й руйнували його союзники Турки, а багна гатили іконами й хрестами, щоб по них проїхав турецький султан.

Дія пята, коли Дорошенко, вже всіми майже покинений, старається боронитися в Чигирині від військ лівобережного гетьмана Самійловича і від московських, які обложили Чигирин. Дорошенко часами впадає в розпуку, але ще вірить, що ще раз йому Турки поможуть. Він чекає їх приходу. Навіть Мазепа, його генеральний писар, уже покинув свого гетьмана й перейшов до Самійловича. Часами Дорошенко хоче забутися й кличе музику, танцюристів й мріє про інше життя. Та ось він заснув на гарматі, ставши сам на варті, щоб дати козакам відпочинок. Звляється йому образ України, як ніби його рідна мати сліпа, знеможена простує по шляху, усипаному червоними маками, кровю поляглих борців за Україну. Цей привид робить перелом у гадках Дорошенка й він піддається Самійловичеви. Потрясаючі сцени прощання Дорошенка з боєвими прапорами, смерть полковниці Шульги, яка з розпуки, що гетьман іде до полону, вбиває себе. Глибоко драматична мельодраматична сцена, сон Дорошенка, навіки лишається в памяти глядача.

В цій пєсі авторка знаменито змалювала психольогічні типи з часів руїни України й виявила внутрішні причини, які руйнують українську боротьбу за державність; причини, які заложені в наших українських характерах, які дають і великих патріотів Дорошенків і тхорів, прислужних чужинцям Самійловичів.

І. Б.

З ВЕСНЯНИХ ДНІВ.

Гори, снігами сповиті,
Бори, морозом побиті,
Вбрала ти, весно,
В зеленії пишниї шати,
Як мати.

З рук поздіймала окови,
Всім розділила обнови,
Все пригорнула,
Все сонця промінням огріла,
Як вміла.

Квіт тобі голову клонить,
Жайворон пісоньку дзвонить,

Все твою силу шанує,
Уславлює весну
Чудесну.

Василь Щурат.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(29)

Тепер Тарзан побачив перед собою того, хто так влучно кинув спису й тим уратував Тарзана та малпу від боротьби з дивною птицею. Це був мужчина гарно фізично збудований. На його досить інтелігентному лиці також було видно здивування несподіваною стрічею. Побачивши його, Таргаш схопив за свій кий і кинувся до нього. „Я вбю його! Вбю!" — кричав Таргаш. „Стій, не руш! Цей чоловік уратував наше життя!" — сказав Тарзан Таргашеви.

Таргаш спинився, чіхаючи себе в голову. „То він убє мене", відповів з досадою Таргаш. Тепер Тарзан звернувся до незнайомого й мовою малп сказав: „Я Тарзан, а ти хто такий? Це Таргаш". На це незнайомий відповів: „Я Тор". „Ми не мусимо сваритись. Адже ми нічого злого один одному не зробили. Будемо приятелями, а не ворогами", сказав Тарзан. „Чому ми повинні бути приятелями?" — запитав Тор. „А чому нам ворогувати?" — відповів запитом Тарзан.

„Я не знаю", відповів Тор. „Так, отже разом ми вбили нашого ворога дайла, бо він міг убити тебе без нашої помочі, як також нас — без твоєї. Куди ти тепер ідеш?" — запитав Тарзан. „Вертаюся до себе в гори", відповів Тор. „Ми також простуємо туди", сказав Тарзан, „отже ходім разом, бо шість рук ліпше, ніж чотири". Потім Тарзан дістав свій ніж і ним вирізав кілька ліпших шматків птиці. Цим вони наїлися й лишили собі ще на дорогу.

Тарзан звернув увагу на те, що Тор зробив собі вогонь і на нім пік птичину, щоб їсти. В той час Таргаш дістав дещо з середини птиці й їв сире, як це звичайно роблять малпи й в Африці. Попоївши, всі три рушили в дорогу. Тор зпочатку ставився з недовірям до своїх несподіваних товаришів. Але потім заспокоївся й почав розмову з Тарзаном. Тарзан старався якнайбільше довідатись від нього про життя його племени. Вони усе йшли вгору.